

Kòlòsayì

ɔ̄ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrewà

Yàrì bhàrewà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrì bhàrewà nandí ní Pòlò. Yésù Krístò bhà uvitatále. Kàndí ka mbèmbe azà kumì ato údà ndí Yésù ka kigò dhu-dzidò ròrò. Ka kírè nga kà randí bhàrewà Ròmà tó kigò ò ndí ndí ìmbi ò ròrò (4.3,10,18). Ányì kí ì dòna übhò ka karí atdí idza õ (Kas 28,14-31). Ka ni ìnzì àpè arà Kòlòsayì tó kigò ò atdíku mâtí ndítirò ale. Pbétù, kasù tó atdí kà t'ódhìnà, Èpafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), níira ndí ndí kigò õ *kànìsa õ bhà tó màkèrù òvò kà tò (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrì bhàrewà Àziyà-Ngba tí kátina pbìri õ, Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò tò (Kòmbí ka karí ndí pbìri ànzi Tùrùkiyà tñ). Ndí kigò õ ábhò pbàkrístò ni ìnzì ní Pbàywàhúdí (Kòl 1.27). Èpafrà mà Filémònà mânà ùna ndí Ídzì Mákèrù abádhí tò (1.7; Flm 19). Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò nónogónà 'ündu Filémònà bh'ìdzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrì pbìndà bhàrewà okúna dò rò dhu rí¹ Kòl 2.1-3 ò. I dhu ní: Atdídhéná ale náapè 'ètrà Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò 'ati, dhu ràkà abádhí ríftò Pbàywàhúdí tó màndà, ndímí i uní tí Kàgàwà mbéyi nyà (2.16-23). Ndírò, abádhí ràkà nzá 'ùlè Krístò kélè atdírò, pbéte abádhí ràkà 'ùlè màlàyíkà mà átò (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rí dhu àndí abádhí tò ndàti, Krístò ràrì mbà atdí àlíkyè dò kékò obi nà ngükà dhu-tsí mânà, pbéte kàbhà obi ròsè kórò dhu-tsí-objè dònnà. Ndírò, Kàgàwà nyà ndítirò ràrì² kà-nyutsi (Kòl 2.9). Ní Krístò nákà wà atdírò ìndrù t'fgáttá tò.

Bhàrewà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rí Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò nòvì dhu (1.1-2).
- Pòlò rí òtsò àbhò Kàgàwà tò Ídzì Mákèrù rí abádhí èwà dhu-okú dò rò dhu (1.3-14).
- Pòlò rí Krístò-øvò ilè ka kí yà adzì mà kànìsa mânà tó Ádrèngbále tí òná atdí adyi nandí Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò tò dhu (1.15-20).
- Pòlò rí pbàkrístò-okú dò rò ndí ndí ndùgye dhu ise dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rí Kòlòsayì tó kigò õ Kànìsa ìsò ìnzì rírò titò tó dhu ùdhë rí fíyò ale-tsà dhu, ndàdà èvinà átò ròdò i Krístò tò tí dhu (2.6-23).
- Pbàkrístò àkà 'òkò tí ipírònga-owéntà õ Kànìsa õ, fí-dzá, ndírò ìnzà àpè Yésù à'u ale nzinzì õ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rí pbìndà bhàrewà ètsa ìndrù t'òvità ròrò dhu (4.7-18).

Pòlò rí Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò nòvì dhu

¹ Yàrì bhàrewà nandí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndí nyà ndí ndózè ka dhu bhéyi mi³ Yésù Krístò bhà uvitatále tí rò. Mä míf⁴ atdíkpà álè t'áddònà Tímòtewà mânà. ² Ní, ma mändí dhu fükà Kàgàwà bhà ale tírò yà Kòlòsayì tó kigò õ nyà nyaróko rò. Nyà ní àbanízo, yà Krístò mânà i núngbò 'àdè kòwù èngà atdí afíya nyà nà ale. Álè t'Ábanà Kàgàwà àkà ndàso nyà, ndàdà nyábhù nyökò màràngà õ.

Pòlò rí òtsò àdú Kàgàwà tò Kòlòsayì tó kigò õ pbàkrístò-okú dò rò dhu

(Èfe 1.15-19; Fil 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³ Mä mårí òtsò àdú bìllénganà Kàgàwà álè tó Ádrèngbále Yésù Krístò t'Ábanà tò dàká mà míf mëtsò rò. ⁴ Mä mårí òtsò àdú kà tò, mä mífri ìngbà dhu bhéyi mâtí nyà nyá'ù Yésù Krístò, ndírò ìngbà dhu bhéyi mâtí nyà nyózè Kàgàwà bhà ale kórò dhu dhu-okú dò rò.

⁵ Nyà nábhù nyà'ù ndí Yésù Krístò, nyádà Kàgàwà bhà ale òzè wò dhu bhéyi dhu ní, nyà

nyíli atdyúku Kàgàwà fíli fákà òrà-akpà ð dhu dñ dhu. Ndì atdyúku rí' i dòná dhu ka kóvò fákà yà obhónga tó Òte, Kàgàwà bhà Ídzì Mákèrù-otù ɔ. ⁶ Ndì Ídzì Mákèrù ódhi itse, ndàdù àkà yà adzì ɔ kóró ngari ɔ. Férárvà ndì dhu ónzì ndì ndì dhu bhéyi té, ròpè ndì yà nyí nyírtì Kàgàwà bhà ídzìng a dñ ka káwéna dhu, nyádù fíndá obhónga néni ñóna idho ð rò. ⁷ Èpaffrà, kasù tó oðlikà, yà atdídø mä mózè ale, ní ndì wò ndì mákèrù nûdhe fákà. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdídø ndì níftù, yà fákà ngari ɔ arí kasù ñonzì nyí mànà ale. ⁸ Àbadhi ní ndì yà Hlilà-Alafí frà nyí ní fákà àzè tó mákèrù nôvò fákà.

⁹ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, yà fákà mákèrù mä míriná rò, mä mà átò mä márí nzí mîngyé mîtsò mä mí dákù rò. Ní mä mí mîtsò Kàgàwà rò, ndíñi nyí nabhù té nyéni ndì nyé ndì ndózé kònzi dhu, ndàdù nyíra dhu-ñnga t'óvòta mà, ìngá t'énita mànà ní, pbìndà Hlilà-Alafí-otù ɔ. ¹⁰ Ndì dhu bhéyi ní ndì, nyí nyádù òko àdhàhdì Ádrèngbâlé ózè ka dhu bhéyi, nyádù kóró dhu ñonzì kà-nyíkpò nòfò dhu bhéyi. Wòrì otu ɔ ní ndì, nyí nyádù kóró idzì dhu-tidò nónzì, nyádù àmbe Kàgàwà tñni dñ mbéyi nyá. ¹¹ Kàgàwà rádù obi àbhù fákà pbìndà ádrèngbâng a tó awáwà tó obi ní, ndíñi nyí nyóngó té kóró dhu-dzi òndù, ìnzì nyí nyí nyíngyé ròrò. Nírò dhèdhe ɔ, ¹² nyí nyákà nyábhù òtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndì nyí nabhù nyí' i iwà nyí nyákà nyábhù yà pbìndà ale tò kàlí pbìndà awáwà tó idzi ɔ ongyéngá ale té. ¹³ Obhò té kékolo àlè, àlè rùvò pñomvò Sítanì arí' i ádrèngbâng a tó obi nà ñóna ñò ð rò, ndàdù àlè ìtsu Idhùnà, yà atdídø ndì ndazè ale bhà idzi ɔ. ¹⁴ Ndì Idhùnà bhà òve-nyutsinà nga ní ndì, kékolo àlè' i, ndàdù àlè tó nzéreng a nábab àlè tò nñ.

Krístò ní kóró dhu-tsí dñ Ádrèngbâlé dhu

¹⁵ Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzì arí ndàlå ale bhà ófò nyé. Àbadhi ní ndì yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí tó sengbaa. ¹⁶ Obhò té, kótù ɔ, Kàgàwà anzì òrà-akpà ð ndirò yà adzi ɔ arí' i kóró dhu, yà i àlå rí dhu mà, ìnzì arí i àlå dhu mànà: ìmbà rí' i ádrèdrò kámá tó Tombi màtì, Ádrèdròng a màtì, ndirò ìmbà rí' i kóró málàiyíká mà òyá kámá mànà màtì. Kàgàwà anzì kóró dhu kótù ɔ, ndirò kókù dñ rò. ¹⁷ Krístò ní' i inè angyi ìnzá kóró dhu àpè i' i ròrò, ndirò yà i' i arí' i kóró dhu-tsí náarí' i kótù ɔ. ¹⁸ Ka ní *Kànisià-òdò, ndì Kànisià rádè i' i kà-rgbò. Ndirò ka ní ndì wò ndì ngbòna tó òpiròng a nabhù. Ndirò ka ní ndì wemberè té ndì ningbò òve-bvà rò, ndíñi ndì ndí' i té kóró dhu-tsí dñ-tsírò wemberè t'ále té. ¹⁹ Obhò té, Kàgàwà nyá ndíñirò náazé kóró pbìndà ófò rí' i ndì Idhùnà-nyutsi. ²⁰ Idhùnà-otù ɔ, Kàgàwà azè ndungbò kóró dhu-tsí ndì mànà. Ndì Idhùnà azù yà mèsàlabhà dñ ndì nñfù-otù ɔ, Kàgàwà níibho mårèngà yà adzi ɔ ndirò òrà-akpà ð.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí' itse Kàgàwà rò rò, ndirò nyí ní' kàbhà ómvú, fákà nzére irèta yà nyábhù rí nyámbe nzére dhu ñonzì dñ nóokú dñ rò. ²² Pbétè kòmbí, Kàgàwà núngbò wà nyí ndì mànà, Idhùnà bhà òve-otù ɔ, ndíñi nyí nabhù té nyötù nyí kònzi Hlilà ale té, ìmbà nzére dhu té ka kózènna dhu rí' i nyutsi, ndirò ìmbà rí' i atdí afatá nà màtì ale té. ²³ Pbétè, nyí nyákà nyödà pñskà, nyádù iko pôtsó fákà a'uta ɔ. Ndirò, nyí nyákà nzá nyïndà nyí ndì Ídzì Mákèrù rò rò. Ka ní ndì àlè tò a'uta idè dòná dhu. Ndì Ídzì Mákèrù ka këno yà òrà-akpà-tsínà arí' i kóró ale tò. Ní ima Pòlò, Kàgàwà fíli ma mi' i këno rí indrò tò ale té.

Pòlò rí kasù ñonzì, ndàmbe ndùgyé dñ Kànisià tó ídzìng a-okú dò rò dhu

(1Kò 2.7-13; Èfe 3.1-13)

²⁴ Kòmbí idhèdu ika wà ndì yà fákà ma mí Ídzì Mákèrù tñno dhu râbhëna mabà àpbè-okú dò rò. Ndì ngbòdu ñnà rò ma mábàna àpbè-otù ɔ, ma mí Krístò abà àpbè-tsù ìndrò. Ma mí ndì àpbè abà kà-rgbò tò ídzìng a nabhù té. Ndì kà-rgbò ní Kànisià. ²⁵ Ìma, ma móngò wà Kànisià-kàsà t'ónzítatále té, àdhàhdì yà Kàgàwà udhè ka mònzi ndíñi ídzìng a nabhù té fákà dhu bhéyi. Kídi ma ndíñi ma mènò té pbìndà Òte kóró fákà. ²⁶ Ndì Òte

^a1.15 Sengba-ì ní kóró dhu tò i' angyinà rò ale, ndirò kóró dhu dñ arí' i òososé ádrèngbâng a nà ale (Zàb 89.28).

ní ndì yà ròpè ndì angyí mèhàngú ð rò kárù rádi órù ð kóró ale tó ràganda rò ote. Pbéti kòmbí, kítè wà ka kpangba pbìndà ale tò. ²⁷ Obhó tí, Kàgàwà názè ndítè yà ndì nuduhé ðdhë ð ndínì ndì ndonzi tí dhu tó ábhëngä mà, kà tó aya mánà ìnzì ní Pbàyàhúdí tò. Yàrì ní ndì ndì ðdhë ð kárù dhu: Krístò rì'ì afíkù ð, ndirò ndì dhu àbhë nyí nyá'ù dhu inè nyí ràrì'ì ngari nà Kàgàwà bhà Ádrèngbänga tó awáwù ð. ²⁸ Ndì dhu-okú dò rò ní ndì mǎ mårí Krístò dò Ote ñvø káró ale tò. Må mårí dhu ñvø ìngbàtì fli ndì ale mà tò mítdu nyíkpóna, mädhë dhu ùdhe fíndà dhu-ñnga t'óvòta tó kóró ñfò ð, ndínì må mònzi tí kóró ale dzènà, rò'ò Krístò-nyütsi. ²⁹ Ndì dhu-okú dò rò ní ndì ma mårí kasù ñonzi, madhë àmbe mugyè dà Krístò íbhò idù obi, yà nyadutsi rí kasù ñonzi ádrèngbänga tó obi nyí nà ní.

2 ¹ Ma mózè nyäní dhu ma rarí kasù ñonzi obi nyí nà okúkù dò rò, nyí Kèlòsayì 3 pbàkrístò mà, Lèwòdikiyà ð Yësù ná'ù ale mà, ndirò kóró ngäkpà ale kákà ìnzì apèna nyìdu-kpa mà nálä mánà. ² Ma mózè dhu ní afíkù ròtsi obi, ndirò nyí rùngbò nyí atdídò àzè ð. Ma mózè dhu ní nyüle Kàgàwà bhà Ote t'ámita ní abhò nyí. Ndì dhu bhëyi ní ndì, nyí nyádë Kàgàwà údhe ndònzi dhu yà órù ð ongónà àdì nénì^b. Ndì órù ð ongónà àdì dhu ní Krístò nyé ndítírò. ³ Kà-nyütsi tí ní ndì, alé kádë abànà dhu-ñnga t'óvòta mà, ìngä t'ámita mánà tó kóró ongyéngä núrù ð. ⁴ Ma mì ndì dhu ñvø fákù, ìnzì atdí ale mà nüttrá tí nyí pbìndà òvòvù ote ní. ⁵ ìmbà dhu rì'ì itse ma mì'ì rükë rò ale-ngbò ñnà rò dhu mâtí, ní ma mì'ì inè atdíkpà nyí mánà ale-afí ñnà rò. Ndirò idhèdu ika ndì atdídò, nyí nyáróko mbëyi àkákà ñfò ð, nyádë iko pôtsó Krístò nyí nyá'ù ní a'uta ð dhu ma mala rò.

Krístò dò tí dhu àkä kosi ale bhà ípìrònga dhu

⁶ Nírò, yà nyí nyá'ù Yësù Krístò rì'ì füké Ádrèngbale tí dhu bhëyi, nyí nyákà nyöngò òko àbadhi ózè nyöngò òko dhu bhëyi. ⁷ Nyí nyákà nyödù ivékù kà-nyütsi, nyádë füké ípìrònga ñsì kà dò. Nyí nyákà nyíkò pôtsó a'uta ð, yà füké ka kúdhe ka dhu bhëyi. Ndirò nyí nyákà nyí'ì ñtsò ñdù arí atdídò Kàgàwà tò ale tí.

⁸ Nyí nyákà nyändà nga mbëyi, akye atdí ale mà nüttrána nyí yà ìndrù arf'ì nà ìmbà tña nà dhu-ñnga t'óvòta-tidò ní ní. Ndì dhu-ñnga t'óvòta-tidò ní yà ìndrù tó mändà mà, yà adzi dò obi nà dhu-tsí mánà rò ndì nípbì, pbéti ìnzì ndàdë ndípbì Krístò rò. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà ñfò rì'ì kóró nyí Krístò-nyütsi, kà-ñfí, kà-ngbò ð. ¹⁰ Ka ní ndì ñrà-akpà ð arf'ì kóró mälàyíkà mà, ñyá kámá mánà dò arf'ì ádrèngbänga tó obi nà. Ndirò, kà mánà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ð, ka kózà wà nyí àkákà obhò nyí ale tí.

¹¹ Krístò mánà nyí nyúngbò dhu-otù ð, Kàgàwà fli wà pbìndà ale tó rí nyítè ìndrù tò ìze afíkù ð. Angyi kítè Pbàyàhúdí tò ize tó dhu ní'ì ñnzìyánga ðbhòlè abádhí röngò dhu. Pbéti, rükë kíli ize ní nzì ìndrù-otsé fli, ka nílì ní Krístò. Ní ndì dhu-otù ð, kipfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà nzére ñfò nyukutsi rò. ¹² Obhó tó, bátitò nyí nyálë dhu-otù ð, nyí nyáve, kadë nyétdù atdíkpà Krístò mánà. Ndirò nyí nyádë nyéngbe átò atdíkpà kà mánà, yà ka nabhù rìngbò ndì ove-bvè rò Kàgàwà bhà ádrèngbänga tó obi nyí nyá'ù dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi nyí, ìnzì ní Pbàyàhúdí tírò, nyí ní'ì iwà nyí nyáve füké afatá-okú dò rò, ndirò ìmbà nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ale tó ize nà rükë dhu-okú dò rò ale. Pbéti kòmbí, Kàgàwà nábhù wà ípìrònga füké atdíkpà Krístò mánà, ndàdë füké nzérengä mà fákà nzérengä mánà nábhà kóró. ¹⁴ Àlè ní'ì afatá nà ale, ìnzá alé kifé kàbhà Ùyátá dhu-okú dò rò. Pbéti, kákë yà alé ñbhù ka karí okuya dò rò i afatá ka kundí ñnà bhàrèwà. Kákëye ka dòtsí, Krístò ndì ndàbhù kétë mèsàlabhà dò dhu-otù ð. ¹⁵ Ndì dhu-otù ð, Kàgàwà nábhù ñrà-akpà ð mälàyíkà mà ñyá kámá mánà tó obi, ndàdë abádhí náte kpangba kóró ale-ñnzì, àdrà-mbí-akpà dò ka kúsò rörò, ndiní Idhùnà ñonzi dhu-lémà dhu nítè tí.

Ìnzì dhu àkä kifé ìndrù rúdhëna titò tó dhu dhu

¹⁶ Nírò, dhu àkä nzá atdí ale mà ròtdì-ànyákù nyí nyómvàna dhu-okú dò rò, ndirò nyí nyómvàna dhu-okú dò rò. Ndirò, atdí ale mà àkä nzá ndòtdì ànyákù ìnzá nyí nyífù

^b2.2 Kèl 1.26

Pbàyàhúdí tó atdí mèhendù-idhò mà, àbí-kudò tó mèhendù mà, ndirò sàbatù-idhò mà dhu-okú dò rò.¹⁷ Kòrif dhu kórò ní † irà rírà dhu-sísì kélè. Pbétè, kórò i dhu-tsí tó obhónga ní Krístò ndì nyé tirò.¹⁸ Àpé nyàbhù nyé ìngbàtì fli ndì ale mà, yà irinà rò rí ndítè yoròwà t'ále tí ràmbe ànyákì itdò dò. Ndirò, àpé nyàbhù nyé málàyíká èlè arí ale mà ràmbe ànyákì itdò dò. Wò dhu bhéyi ale-tidò ní, yà ndì ndálána ɔnyé òdzì dònà dhu bhéyi dhu rò tí arí afína àpbà ale, ndàdò àmbe ndòyò dò kòkòrò pbìndà indrú tó ófò ñ ndì ndí † nà irèta-okú dò rò.¹⁹ I ale nápbà nzá i Krístò rò. Krístò ní ndì *Kànìsà-dò, ndirò kànìsà ní kà-ngbò. Ka ní ndì arí pbìndà ale nóngù, ndàdò abadhí-tsè àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhì ale-ngbò-róngá-nzo náarí †ùnzi ngingò ñ rò, ndì ale-ngbò ràdò àmbe òvi dò Kàgàwà-afí òzé dhu bhéyi.

²⁰ Nyé, nyé nyévè wà atdíkpá Krístò mènà, nyàdò ùvò yà adzi dò obi nà dhu-tsí tó ádrèngbànga tó obi ñ rò. Ní ádhu nyé nyaradò nyónzì yà adzi ñ ale bhéyi fèkù okota ñ, nyàdò nyözè nyífu kákà dhu bhéyi uyátá-tidò ní?²¹ I uyátá ràtina: «Àpé nyonyé yà dhu! Àpé nyiné yà dhu! Àpé nyalé yà dhu-ngbò!»²² Kòrif dhu kórò nípbì i ríyà dhu ní †inza rádò atdí-gènà tí ka kònżì kassé i ní rò dhu. Ndirò i dhu kórò ní indrú tó uyátá mà, indrú rúdhéna dhu mènà kélè.²³ Obhò tó, kòkò i uyátá rí †álá dhu-ñgà t'òvòta tó ófò bhéyi. I uyátá rí indrú àví rèle ndì ndòzè dhu-tsí kélè, ràdò yoròwà tó ófò bhéyi rí ndálà ófò ñ, ndirò ràbhù ngebóna ràbà àpbè Kàgàwà-okú dò rò. Pbétè, kòkò i uyátá rí † mbà tìya nà, abadhí ràbhëna indrú rònżì ní † i atdyúya òho dhu-tsí kélè nídhunř.

Krístò, òrà-akpà ò arí † ale, náafí nözè dhu ònzì ka kí dhu

3 ¹ Nyé nyapé †íwà nyé nyéngbe nyé atdíkpá Krístò mènà dhu tí, ní nyé nyákà nyömè òrà-akpà ò arí † dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dònà rò i.² Nyé nyákà nyíli afíkù atdídò òrà-akpà ò dhu dò, inzì ní nyíli afíkù yà adzi ñ dhu dò.³ Obhò tó, nyé nyévè wà, Kàgàwà ràdè nyábhù nyéngbe nyé òve-bvà rò. Ní kòmbí, nyé nyórù wà fèké ípirònga atdíkpá Krístò mènà Kàgàwà-nyétsì.⁴ Krístò ní ndì fèké obhóná ípirònga. Ndirò kà rí ndàvì kpangba tdítò nínganí, nyé mà átò nyavìya nyé atdíkpá kà mènà, kàbhà ádrèngbànga tó awáwù ñ.

⁵ Nírò, nyé nyákà nyíkyè yà adzi ñ kórò dhu-tsí kákà nyékutsì arí †: mènyòñò t'ònzita mà, Kàgàwà-nyíkpò ñ ka kótì dhu mà, ale-nyí ríwù ní nzére dhu-atdyu t'òhota mà, ndirò ongyéngá-atdyu t'òhota mènà. Ndì ongyéngá-atdyu t'òhota rí † àdhàdhì yà *sànamà èlè ka kí dhu bhéyi.⁶ Kòkò nzérengá-okú dò rò ní ndì Kàgàwà bhà nàwí níisýa yà inzì arí tsènà dhu irí ale dò.⁷ Angyi, nyé nyóngónà dhu ònzì ndì dhu bhéyi, yà i nzérengá-òbi náasè dàkunà nínganí.

⁸ Pbétè kòmbí, nyé nyákà nyípfo kákà dhu-tsí kórò nyékutsì rò. I dhu ní: nàwí ònzì nyé nyí dhu, èkágána rí ndíwa dhu, nzére dhu ònzì nyé nyí dhu, indrú èdhù nyé nyí dhu, ndirò indrú ní nyé nyí dhu ènò ní ote-tidò ràhù likù ñ rò dhu.⁹ Nyé nyákà nzá nyéñò titò fèkù nzíñzikù ñ. Obhò tó, nyé nyípfo wà yà angyi nyé nyí † nà fèké indrú-ayí tó ófò nyékutsì rò, pbìndà mètsò mènà,¹⁰ nyàdò indrú-òwáta tó ófò náfò ràké. Obhò tó, nyé ní indrú-òwáta. Kàgàwà, yà àlè nabhòlò ale, náarí nyábhù nyéngò indrú-òwáta tí bilínganà. Ndì dhu bhéyi ní ndì, nyé nyádò àmbe nyáhì dò kà bhéyi atdídò, nyàdò kènì mbéyi nyé.¹¹ Ní wò dhu-okú dò rò, inzì ní Pbàyàhúdí mà, Pbàyàhúdí mènà ɔnga èndo ka kí dhu-tí rí † ìmbà. Kà rí † ndì dhu bhéyi tí ɔnzìyángá ka kóbhòlò ale mà nzínzì ñ, inzá ka kóbhòlò ɔnzìyángá ale mènà, †wà ìngá náni ake ale mà nzínzì ñ, inzá ìngá náni akekpá mâtì ale mènà, ndirò ènò tí arí † ale mà nzínzì ñ, nírò arí † dýá ale mènà. Obhò tó, Krístò ní ndì kórò dhu dò idzi nónyé ale, ndirò kà rí † ìngbàtì fli ndì ale mà yà ndì ná'ù nyétsì.

Kànìsà ñ pbákristò àkà 'òkò tí nzínzìya ñ dhu

¹² Nírò nyé yà Kàgàwà óvò fíndà ale tí rò, nyé ní kàbhà ale, yà atdídò kòzè ale. Ní ndì dhu-okú dò rò, nyé nyákà nyí † nà ní izà àbà nyé indrú dò ní afíkù, ídzìngá ònzì nyé nyé indrú tò ní afíkù, yoròwà nà nyé nyóko ní afíkù, iyònga ñ nyé nyóko ní afíkù, ndirò

dhu-dzi òndù nyí nyí ní afíkù. ¹³ Nyí nyàkà nyöndù dzíkù nzíñzikù ᳚. Ndírò òdhíkù ðbhù nyí nyí okúna dò rò dhu nà nyí nyí ᳚ rò, nyí nyàkà nyöwù dhu bhà rò fükù nzíñzikù ᳚, àdhàdhì Ádrèngbále Yésù náñbà dhu fükù dhu bhéyi. ¹⁴ Ròsè kóró kòrò dhu dònà, nyí nyàkà nyí ᳚ àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndí kóró ale üngbò rò ᳚ atdí ale nyí tí. ¹⁵ Nyí nyàkà nyí ᳚ Krístò bhà màràngà nà afíkù ᳚. Obhó tí, Kàgàwà únzi nyí nyí ᳚ ndí màràngà nà, ndíñ nyí nyí ᳚ tí atdí ale-ngbò tí. Ndírò, nyí nyàkà nyí ᳚ òtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶ Krístò bhà Òte àkà ndàdi abho nyí nzíñzikù ᳚. Nyí nyàkà nyöwù dhu ùdhe rò fükù, nyádù sedzà übho fükù nzíñzikù ᳚ dhu-ঁngá tó ìréta nyí nà. Nyí nyàkà nyöwù adyi èyà rò Kàgàwà tò atdí afíkù nyí nà, nyádù òwu òtsò àdù rò kà tò *Zaburi mà, iléta tò adyi mà, Hílă Alafí rí nyábhët nyábhët ngükpa adyi mánà ᳚. ¹⁷ Ìngbátí fílì ndí dhu mà nyí nyónzina, òtë-kù ᳚ mâtí, ndírò mètsökù ᳚ mâtí, nákà nyónzì kóró Ádrèngbále Yésù-ঁvò rò, nyádù òwu òtsò àdù rò Àba Kàgàwà tò kòtò ᳚.

Fí-dzà pbàkrístò àkà ’òkò tí dhu

(Èfe 5.22-33; 6.1-9; 1Tí 6.1-2; Tit 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Nyí vèbhálé, nyí nyàkà nyí ᳚ fükù kpabhále-tsà dhu àkákà dhu bhéyi, Ádrèngbále Yésù-ঁnáz.

¹⁹ Nyí kpabhálé, nyí nyàkà nyözè fükù vèbhálé, ìnzì nyádù òwu òko rò abádhí mánà ìdzò tí nyí nyí òdžò ngebökù rörò.

²⁰ Nyí nzónzò, nyí nyàkà nyífù nyí nódhì ale kóró dhu ᳚. Obhó tí, wòrí ní ndí Ádrèngbále-nyíkpó nöfò dhu.

²¹ Nyí nzónzo t'ábána, nyí nyàkà nzá nyöwù fükù nzónzo àbhù rò ràkò, akyé nyí nyabhàna abádhí-afí ringyé ᳚ ní.

²² Nyí ino tí arí ᳚ alé, nyí nyàkà nyífù yà adzi ᳚ fükù ádròdrò ale kóró dhu ᳚. Nyí nyàkà nzá nyífù abádhí yà abádhí ᳚ nyála nyíkpóya ᳚ ònà kásümì ᳚ tí, àdhàdhì abádhí-nyíkpó ᳚ tí nyí nyí nyífù dhu bhéyi. Pbétà nyí nyàkà nyífù abádhí idzi afíkù nyí nà, Ádrèngbále ìfù nyí nyarí dhu-okù dò rò. ²³ Ndírò nyí nyónzina ìngbátí fílì ndí dhu mà, nákà nyónzì atdí afíkù nyí nà, àdhàdhì Ádrèngbále tò nyí nyí kasù ònzi dhu bhéyi, ìnzì ní ìndrù tò nyí nyí kasù ònzi dhu bhéyi. ²⁴ Nyí nyàkà nyírè dhu ní, Ádrèngbále rubhòya yà pbìndà ale tò ndí ndùli perè tí dhu fükù. Obhó tí Krístò, yà nyí nyarí kàstána ònzi ale ní ndí obhónánga tó Ádrèngbále. ²⁵ Pbétà, nzére dhu ònzi arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kánzì nzére dhu-bvè rò, kári ní dhu òlè ìndrù tò nídhuní.

4 ¹ Nyí ádròdrò alé, nyí nyàkà nyónzì dhu fükù ino tò obhónánga dò, ndírò àkákà mègèrè ᳚, nyádù dhu ònzi nyí mà àtò nyí ràrì ᳚ inè dèkù Ádrèngbále nà òrà-akpà ᳚.

Pbàkrístò àkà ’òkò ìnzà àpè Yésù à'u ale nzíñzi ᳚ tí dhu

(Èfe 5.14-17; 6.18-20)

² Nyí nyàkà nyökò pótso itsòta ᳚. Ndírò nyítsò nyí nyí rò, nyí nyàkà nyödò Kàgàwà ràdúna fükù dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò ròrò. ³ Nyí nyàkà nyítsò nyí dòká átò, ndíñ Kàgàwà angbe tí pbìndà Òte òvò mä mí ìndrù tò ní otu fákà. Ndí Òte ní Krístò nàndà Òte, yà ñdhë ᳚ ongónà àdì. Wò ndí Òte-okù dò rò ní ndí ma mëfì kòmbí imbi ᳚. ⁴ Nírò, nyítsò nyí dûdû, ndíñ ma mara tí kòvò rò kpangba, àdhàdhì kákàna mòvò dhu bhéyi.

⁵ Nyí nyàkà nyí ᳚ dhu-ঁngá tó ìréta tó mètsò nà ìnzà àpè Yésù à'u ale-ঁnáz, nyöwù ídzinga ònzi rò abádhí tò nyí nyàbà kóró kásümì ᳚. ⁶ Òtékù àkánà ndí ᳚ inga nòfò òte tí biliñganà, ndàdà òvù iko ní ka kòsì dhu bhéyi. Nyí nyàkà nyöwù òte àdù rò ìngbátí fílì ndí ale mà tò àkákà dhu bhéyi.

Bhàrwà ríku dòná rò ovità

(Èfe 6.21-22)

⁷ Íma nàndà kóró dhu nòvò rí fükù ní àlè t'ádhàna Dòkíkò. Àbadhi ní atdí òdò ma mózè ale, atdí òdò pbìndà kasù nífù kasutále, ndírò atdíkpá mä mårí Ádrèngbále Yésù bhà kasù

ònzi mânà ale.⁸ Ndì dhu-okú dò rò ní ndì ma mòvì ka tíkù ð, ndíní mǎ mâda òná dhu novò tí fíkù, ndàdà afíkù ábhù ròtsì ñobi.⁹ Ma mòvì abádhí atdíkpá atdíðò ma mózè, ndirò atdíðò ndì nífù àlë t'ádònà Ònèsimò mânà. Ndì Ònèsimò ní àwú fírábvw ale. Abádhí ní i rí iró i nónzi kóró dhu àwé fíkù.

¹⁰ Odhídu Àsitarikò, yà atdíkpá ka kúsö mǎ mânà ale, nòvì nyi. Ndirò Márkò, Bârnabâ t'ádònà nòvì nyi átò. Nyi nyábà wà Márkò-okú dò rò ma mánò fíkù dhu. Ní fírábvw kà rârâ áhù rò, nyákò ka mbéyi.¹¹ Ndirò Yésù, yà Yésitò tí kâtina ale, nòvì nyi átò. Kákà Yésù ná'ù Pbâyâhûdî nzinzi ð, kékò ibhù ale kélè ní i atdíkpá arí kasù ònzì íma mânà òrà-akpà ð Ádrèngbâ kamà Kâgâwà bhâ Idzi-okú dò rò. Ndirò abâdhí ní i afídu nôpè.

¹² Fírábvw ale Èpafrà nòvì nyi átò. Ka ní Yésù Krîstò bhâ kasutâle. Kârì nzí ndîngyé ndîtsò ndì ndí dèké bilînganà rò, ndíní nyi nyikò tí pôtsô fíkù a'uta ð, ndíní nyi nyô' ð tí afíkù òná rò, nyâdù àmbe Kâgâwà-afí òzè kóró dhu ònzì dò.¹³ Ma mí dhu òva kpangba kôkú dò rò mati, kà raí ndûgye atdíðò okûkù dò rò. Ndirò kârì ndûgye Lâwòdikiyà mà Hiyérâpoli mânà tó kigò ð arí' ð pbâkrîstò-okú dò rò.¹⁴ Lukà, yà atdíðò àlë kózè àlë tó mèngangà mà, Démà mânà nòvì nyi.

¹⁵ Óvi nyòvì Lâwòdikiyà tó kigò ð rí' ð àlë t'ádôna pbâkrîstò, atdíkpá Nifâ mà, yà pbì idzá arí 'ündü pbâkrîstò mânà.¹⁶ Yârì bhârèwà ka kozéna gukyè nzinzi ð, ní nyónzi kóró ñobi, kozé ka átò Lâwòdikiyà ð *kânisà ð. Ndirò nyi, tíkù òná rò, nyi nyákâ nyôzà wò ndì kânisà ð bhâ tò ma mândí bhârèwà átò.¹⁷ Òva nyòvì dhu Àrkipò tò nyâtì: kâ râkâ ndândà nga mbéyi yà fôná Ádrèngbâle Yésù ábhù kasù nà, ndíní ndadà tí kònzi mbéyi.

¹⁸ Íma Pòlò, ma mândí dhu ɔtsâdu nyé ní, movì nyi ní. Apé nyâdzo àdì ma mâdî imbi ð dhu rò rò. Kâgâwà àkâ ndâso nyi!